

1. מהות המישכון

- (א) מישכון הוא שעבוד נכס כערובה לחיוב; הוא מזכה את הנושה להיפרע מן המשכון אם לא סולק החיוב.
(ב) הערובה יכול שתהיה לחיוב, כולו או מקצתו, קיים או עתיד לבוא, מתחדש או מותנה, קצוב או בלתי-קצוב.

2. תחולה

- (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
(ב) הוראות חוק זה יחולו על כל עיסקה שכוונתה שעבוד נכס כערובה לחיוב, יהא כינויה של העיסקה אשר יהא.

3. יצירת המישכון

- (א) מישכון נוצר בהסכם בין החייב לבין הנושה.
(ב) הגבלה או תנאי החלים, לפי דין או הסכם, על העברת בעלות בנכס יחולו גם על מישכונו.

4. כוחו של המישכון כלפי נושים אחרים

כלפי נושים אחרים של החייב יהיה כוחו של מישכון יפה -

- (1) בנכסים שיש לגביהם בדין אחר הוראות מיוחדות לענין זה - בהתאם לאותן הוראות;
(2) בנכסים נדים ובניירות-ערך שאין לגביהם בדין אחר הוראות מיוחדות לענין זה והם הופקדו בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה שאיננו החייב - עם הפקדתם כאמור וכל עוד הם מופקדים;
(3) בנכסים נדים ובניירות-ערך שלא הופקדו כאמור ובכל מקרה אחר - עם רישום המישכון בהתאם לתקנות שהותקנו לפי חוק זה, אולם כלפי נושה שידע או היה עליו לדעת על המישכון יהיה כוחו של המישכון יפה אף ללא רישום.

5. תקנת השוק

נכסים נדים שמושכנו כשהיו בהחזקתו של הממשכן והם הופקדו כאמור בסעיף 4(2) או שמישכונם נרשם כאמור בסעיף 4(3), יהיה כוחו של המישכון יפה לכל דבר, אף אם הממשכן לא היה בעל הנכסים או לא היה זכאי למשכנם, ובלבד שהנושה פעל בתום-לב והנכסים באו לידי הממשכן על דעת בעליהם או על דעת מי שהיה זכאי להחזיקם.

6. מישכון נוסף

- (א) החייב רשאי לשעבד את הנכס הממושכן במישכון נוסף בלי נטילת רשות מאת הנושה; אולם נושה נוסף לא יוכל להיפרע מן המשכון אלא לאחר שסולק החיוב שהובטח במישכון שלפניו; והכל באין קביעה אחרת בהסכם המישכון הקודם.
(ב) בהסכמת הנושה רשאי החייב לשעבד את הנכס הממושכן במישכון נוסף שדרגתו תהיה שווה לדרגת המישכון של אותו נושה או עדיפה ממנה.

7. תחומה של הערובה

- (א) המשכון משמש ערובה גם לריבית, להוצאות ולדמי-נזק שנתחייב בהם החייב בשל החיוב ולהוצאות של שמירת המשכון ומימוש, ודינם של כל אלה כדין החיוב; והוא באין קביעה אחרת בהסכם המישכון.
(ב) הוגדל היקפו של החיוב על פי הסכם בין החייב לבין הנושה, לא ישמש המשכון ערובה ליתרה שנוספה, זולת אם נוצר

מישכון נוסף כערובה ליתרה.

8. פירות המשכון

הופקד המשכון בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה, יחול המישכון גם על פירות המשכון; והוא באין קביעה אחרת בהסכם המישכון.

9. חילופי המשכון

(א) אבד המשכון או ניזוק או הופקע ויש לחייב בשל כך זכות לפיצוי או לשיפוי כלפי צד שלישי, יחול המישכון על הזכות האמורה.

(ב) נתממשה זכות שמושכנה, כולל זכות כאמור בסעיף-קטן (א), יחול המישכון על מה שניתן במימושה של הזכות, אולם סכום שקיבל הנושה במימושה של הזכות דינו כאמור בסעיף 22.

(ג) נתחלף המשכון מכוח סעיף זה, על החייב לעשות, לפי דרישת הנושה, את הפעולות הדרושות כדי שכוחו של המישכון יהא יפה כלפי נושים אחרים של החייב.

10. הנאה מהמשכון ומפירותיו

(א) הופקד המשכון בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה שאיננו החייב (לשניהם ייקרא להלן - המחזיק), לא יהיה המחזיק רשאי להשתמש במשכון או לזכות בפירותיו, אלא אם הרשה זאת החייב בהסכם המישכון או לאחר מכן.

(ב) הרשה החייב את השימוש במשכון או הזכיה בפירותיו, ישלם לו המחזיק, באין הסכם אחר, את התמורה הראויה.

(ג) היה המשכון נושא פירות שמטבעם אינם משתמרים, חזקה על החייב שהרשה למחזיק לזכות בהם.

11. מישכון של חלק בנכס

(א) מושכן חלק בלתי-מסויים של נכס -

(1) אין הבעלים המשותפים רשאים לחלק את הנכס אלא בהסכמת הנושה או ברשות בית-המשפט;

(2) תהא זכותו של החייב לתבוע חלוקת הנכס נתונה גם לנושה, משעה שהוא רשאי לתבוע מימוש המשכון.

(ב) חולק הנכס בהתאם להוראות סעיף זה, יחול המישכון על מה שנפל בחלקו של החייב.

12. מישכון להבטחת חיובו של אחר

מושכן נכס של אדם כערובה לחיובו של אדם אחר, יהא דינו של בעל הנכס כדין מי שערב אותו חיוב, אך אין להיפרע מבעל הנכס אלא במימוש המשכון כאמור בחוק זה.

13. פדיון המשכון

(א) החייב וכל אדם שזכותו עלולה להיפגע ממתן המשכון או ממימושו, רשאים לפדות את המשכון על ידי קיום החיוב לאחר המועד לקיומו; והוא אף אם יש קביעה אחרת בהסכם המישכון.

(ב) החייב וכל אדם שזכותו עלולה להיפגע ממתן המשכון או ממימושו, רשאים לפדות את המשכון על ידי קיום החיוב לפני המועד לקיומו, ובלבד שבחיוב לתשלום כסף הנושא ריבית ישלמו לנושה גם את הריבית שהיתה מגיעה לו עד המועד לקיום החיוב או בעד ששה חדשים אחרי התשלום, הכל לפי התקופה הקצרה יותר; סעיף-קטן זה לא יחול אם יש קביעה אחרת בהסכם המישכון ולא יחול על משכון שניתן להבטחת סדרה של איגרות-חוב.

(ג) מושכן נכס בנסיבות האמורות בסעיף 5, רשאים בעל הנכס או האדם שהיה זכאי להחזיקו לפדות את המשכון לפי סעיף-

קטן (ב) אף אם יש קביעה אחרת בהסכם המישכון.

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי להקנות זכות לפדות חלק מן המשכון על ידי קיום חלק מן החיוב, זולת אם הוסכם על כך

14. פדיון משכון שלא על ידי החייב

נפדה משכון לפי סעיף 13 על ידי מי שאינו החייב, זכאי הפודה לחזור אל החייב ולהיפרע ממנו כדין ערב שמילא את ערבותו, ואם הפודה לא היה בעל הנכס יעמוד לו המשכון להבטחת זכותו זו.

15. פקיעת המימון

(א) חדל החיוב, יפקע המימון.
(ב) פקע המימון, רשאי החייב לדרוש החזרת המשכון אם הופקד בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה; נרשם המימון, רשאי החייב לדרוש מחיקת הרישום.
(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע במשכון המשמש ערובה לחיוב מתחדש.

16. מימוש המשכון

(א) לא קויים החיוב במועדו, רשאי הנושה לממש את המשכון.
(ב) אין הצדדים רשאים להתנות על דרכי המימוש לפי חוק זה כל עוד לא הגיע המועד לקיום החיוב.

17. דרכי המימוש

(תיקונים: התשס"ה, התשס"ח, התשע"ז)

מימוש המשכון יהיה על פי צו בית-המשפט, אולם -

(1) במשכון שיש לגביו בדין אחר הוראות מיוחדות לענין זה יהיה המימוש בהתאם לאותן הוראות;
(2) במשכון שהופקד כאמור בסעיף 4(2) או שנרשם כאמור בסעיף 4(3) יכול שהמימוש יהיה על פי צו ראש ההוצאה לפועל;
(3) במשכון שהופקד כאמור בסעיף 4(2) והוא משמש ערובה לחיוב המגיע לגוף מוסדי, וכן במשכון ניירות ערך, יכול שהמימוש יהיה על ידי הגוף המוסדי עצמו ללא צו כאמור; בפסקה זו - "גוף מוסדי" - כל אחד מאלה:

- (1) תאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
 - (2) בנק ישראל כמשמעותו בחוק בנק ישראל, התשי"ד-1954;
 - (3) מבטח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
 - (4) חברה מנהלת כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;
 - (5) מי שהוא חבר בורסה כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (בפסקה זו - חוק ניירות ערך);
 - (6) גופים נוספים שיקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת;
- "משכון ניירות ערך" - משכון המשמש ערובה לחיוב המגיע לגוף מוסדי, שהוא אחד מאלה:
- (1) משכון שהוא ניירות ערך הרשומים לזכות החייב אצל הגוף המוסדי;
 - (2) משכון שהוא ניירות ערך הרשומים לזכות הגוף המוסדי אצל גוף מוסדי אחר או אצל מסלקה כהגדרתה בחוק ניירות ערך;
 - (3) משכון שהוא ניירות ערך שלגביהם ניתן לגוף המוסדי יפוי כוח להקנות בהם זכות לאחר;
- "ניירות ערך" - ניירות ערך כהגדרתם בסעיף 52 לחוק ניירות ערך, הרשומים למסחר בבורסה, וכן יחידות של קרן פתוחה כמשמעותן בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, לרבות זכות לניירות ערך כאמור;

(4) במשכון שהוא זכות יכול שהמימוש יהיה כאמור בסעיף 20.

18. דרך המימוש בהוצאה לפועל

מימוש משכון על פי צו בית-המשפט או צו ראש ההוצאה לפועל יהיה בדרך של מימוש נכס שהוטל עליו עיקול בהוצאה לפועל של פסק-דין, זולת אם הורה ראש ההוצאה לפועל על דרך אחרת שראה אותה יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.

19. דרך המימוש על-ידי גוף מוסדי

(תיקון התשס"ה)

(א) מימוש של משכון כאמור בסעיף 17(3) יהיה במכירה בדרך מקובלת בשוק שבו נמכרים נכסים מאותו סוג, ובאין שוק כזה - בדרך מסחרית סבירה.

(ב) לא יפתח הגוף המוסדי במימוש המשכון אלא לאחר שנתן לחייב ולכל אדם שזכותו עלולה להיפגע מן המימוש - והוא ומענו ידועים לגוף המוסדי - הודעה במועד סביר מראש על הצעדים שהוא עומד לנקוט למימוש המשכון.

(ג) הגוף המוסדי אחראי כלפי החייב וכל אדם כאמור בסעיף-קטן (ב) לנזק שנגרם להם בשל מימוש המשכון שלא בהתאם להוראות חוק זה.

(ד) בסעיף זה, "גוף מוסדי" - כהגדרתו בסעיף 17(3).

20. מימוש זכות שמושכנה

מושכנה זכות שיש לחייב כלפי אדם אחר, רשאי הנושה לממשה כשם שהחייב היה יכול לממשה; הוא רשאי לעשות כן אף אם חל המועד לקיום הזכות לפני המועד לקיום החיוב המובטח; והכל באין קביעה אחרת בהסכם המימשכון.

21. מימוש מוקדם של משכון

(א) בית-המשפט רשאי, על פי בקשת החייב, הנושה או המחזיק במשכון, לצוות על מימוש המשכון לפני שהגיע המועד לקיום החיוב או לתת הוראות אחרות שימצא לנכון, אם נוכח שהנכס הממושכן עלול להתקלקל או לאבד שיעור ניכר מערכו או שזכויות הצדדים עלולות להיפגע מסיבה אחרת.

(ב) מימוש המשכון לפי סעיף זה יהיה בדרך שיוורה בית-המשפט.

22. פרעון מוקדם של החיוב

סכום שקיבל הנושה לפני המועד לקיום החיוב מתוך מימוש לפי סעיפים 20 או 21 ייזקק על חשבון החיוב, אם אין בין הצדדים הסכם אחר לענין זה.

23. גביית החיוב שלא על פי המשכון

אין במתן המשכון כדי לגרוע מזכותו של הנושה לגבות את החיוב שלא על ידי מימוש, ואין במימוש המשכון כדי לגרוע מזכותו לגבות את יתרת החיוב שלא סולקה במימוש.

24. הגדרות

לענין חוק זה -

"החייב", חוץ מן האמור בסעיף 14 - לרבות בעל נכס שמושכן כערובה לחיובו של אדם אחר;

"נושים אחרים של החייב" - לרבות הנאמן בפשיטת-רגל של החייב, ואם היה החייב תאגיד בפירוק - המפרק;

"ניירות-ערך" - תעודה, שטר או מסמך אחר המוצאים לפי דין או נוהג, לפקודה או למכ"ז, ומקנים לאוחז את הזכות הנדונה בהם.

25. ביצוע ותקנות

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצוע, ובין השאר להסדיר בתקנות -

- (1) סדרי הרישום של מישכונים לפי סעיף 4(3), לרבות סדרי הרישום של העברת מישכונים, תסיבתם, תיקון תנאיהם, פדיונם ומימושם;
- (2) סדרי עיון ברישומים וקבלת העתקים מהם;
- (3) תשלום אגרות בקשר לפעולות האמורות.

26. ביטול ושמירת דינים

- (א) הספר החמישי וסעיפים 118-119 ו-403-396 של המגלה - בטלים.
- (ב) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מכל דין הנוגע לשעבוד צף על נכסי תאגיד.

27. תחילה והוראת מעבר

תחילתו של חוק זה ביום כ"ו באלול התשכ"ז (1 באוקטובר 1967); על מישכונים שנוצרו לפני תחילת חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

לוי אשכול

יעקב ש. שפירא

ראש הממשלה

שר המשפטים

שניאור זלמן שזר

נשיא המדינה

[1]. 496 ח"ס, התשכ"ז (21.4.1967), עמ' 48 (78).

תיקונים: 2024 ח"ס, התשס"ה (10.8.2005), עמ' 886;

2133 ח"ס, התשס"ח (10.2.2008), עמ' 191. הצ"ח - ממשלה 344, התשס"ח, עמ' 236;

2633 ח"ס, התשע"ז (6.4.2017), עמ' 695. הצ"ח - ממשלה 1062, התשע"ו, עמ' 1160.